

Útvar hodnoty za peniaze

Ministerstvo financií SR / www.finance.gov.sk/uhp

Hodnota za peniaze projektu

Viacúčelové vrtuľníky UH-60M Black Hawk pre plnenie
úloh síl špeciálneho určenia

jún 2021

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu

Upozornenie

Jedným zo zadaní projektu Hodnota za peniaze je ekonomicky posudzovať plánované verejné investície. Tento materiál je hodnotením Ministerstva financií SR k pripravovanému projektu v zmysle § 19a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hodnotenie pripravili Štefan Kišš, Juraj Mach, Martin Kmeťko a Slavomír Šahin na základe materiálov opísaných v tomto hodnotení a stretnutí so zástupcami MO SR.

Zhrnutie

- Ministerstvo obrany SR navrhuje vláde SR uzatvoriť medzivládnu dohodu so Spojenými štátmi americkými na nákup dvoch vrtuľníkov UH-60M Black Hawk vo výbave pre špeciálne sily.
- Investičné náklady sú vo výške 102,6 mil. eur s DPH a clom, z toho grant USA 41,67 mil. eur. Z grantu USA je podľa jeho pravidiel možné nakupovať len vrtuľníky.
- Celková cena počas 20 rokov, vrátane nákladov na životný cyklus a prevádzku, bude minimálne 161 mil. eur s DPH.¹
- Nákup zabezpečí najmä plnenie podporných úloh a nahradí zastarané vrtuľníky, ktoré nedostatočne spĺňajú technické štandardy NATO a končí sa im technická životnosť.
- Podľa predloženého harmonogramu schvaľovania projektu nebola dodržaná zákonom určená lehota zverejniť štúdiu uskutočniteľnosti 30 kalendárnych dní pred začiatkom investície. Dôvodom je podľa MO SR krátka platnosť ponuky USA.

Hodnotenie

- Projekt zabezpečí plnenie požiadaviek NATO Readiness Initiative a nadchádzajúcich Cieľov spôsobilostí 2021, ktoré od SR žiadajú spôsobilosť nasadiť tri vrtuľníky s výzbrojou a systémami vlastnej ochrany.
- Štúdia uskutočniteľnosti by mala obsahovať ekonomické porovnanie navrhovaného riešenia aj s alternatívami, ktoré boli podľa vyjadrenia MO SR vylúčené ako finančne nedostupné. Cieľom by malo byť vybrať alternatívu, ktorá najviac zvýši spôsobilosti OS SR.
- Program Foreign Military Sales zaručuje rovnaké ceny, ako vláde USA, po aplikácii množstevných a iných zliav. Je preto predpoklad, že ponúkané jednotkové ceny sú primerané aktuálnym trhovým podmienkam.

Odporúčania

- Opísať a vyhodnotiť alternatívne riešenia k navrhovanému nákupu aj v prípade, že sú ekonomicky nákladnejšie.

¹ Súčet investičných a prevádzkových nákladov pri nálete 250 letových hodín za rok, bez diskontácie.

Opis a ciele projektu

Ministerstvo obrany navrhuje medzi rokmi 2021 – 2026 obstarat' dva viacúčelové vrtuľníky UH-60M Black Hawk vo výbave pre sily pre špeciálne operácie a doplnkovú výbavu pre existujúce vrtuľníky Black Hawk Vzdušných síl Ozbrojených síl SR. Dodávka vrtuľníkov prebehne v roku 2025. Projekt je pripravený ako medzivládny kontrakt.²

Projekt zabezpečí plnenie požiadaviek NATO Readiness Initiative (2 vrtuľníky) a nadchádzajúcich Cieľov spôsobilostí 2021 (1 vrtuľník), ktoré od SR žiadajú spôsobilosť nasadiť spolu tri stredné vrtuľníky s výzbrojou a systémami vlastnej ochrany. Ministerstvo obrany navrhuje nákup dvoch z týchto helikoptér, tretia bude pre túto úlohu vyčlenená z tých, ktoré už SR vlastní a dodatočne vybavená potrebnými zbraňovými a ochrannými systémami.

Na základe podkladov MO SR nevieme vyhodnotiť efekt, ktorý bude mať preradenie jedného z existujúcich vrtuľníkov, na doterajšie spôsobilosti všeobecnej podpory.³ Taktiež nevieme vyhodnotiť, či z plnenia úloh všeobecnej podpory mohlo byť na spôsobilosti NATO preradených viac, ako jeden vrtuľník. MO SR plánuje využívať zvyšných osem vrtuľníkov UH-60M na domáci krízový manažment, výcvik, opravy a ako prípadnú náhradu za vrtuľníky poškodené pri nasadení.

Plán generálneho štábu⁴ definuje ako cieľový stav prezbrojenie na 18 moderných viacúčelových vrtuľníkov, z ktorých deväť UH-60M je už zavedených. Existujúcich dvanásť vrtuľníkov Mi-17⁵ má byť nahradených štyrmi vrtuľníkmi s výbavou leteckej pátracej a záchranej služby a piatimi vo výbave pre sily pre špeciálne operácie a palebnú podporu. Koncepcia rozvoja VzS OS SR neurčuje konkrétny model druhej polovice vrtuľníkov, definuje len spôsobilosti, ktoré majú dosiahnuť. Po nákupe dvoch UH-60M SOF⁶ vzdušné sily vyradia z výzbroje päť zastaraných vrtuľníkov Mi-17M, ktoré spĺňajú technické štandardy NATO len na 48 % a ich technická životnosť sa blíži ku koncu.

Nákup zabezpečí plnenie úloh palebnej podpory pozemných síl a síl pre špeciálne operácie lafetovanými zbraňami vrtuľníkov, ktoré budú vybavené systémami vlastnej ochrany a systémom balistickej ochrany čo zvýši ich využiteľnosť v prostredí s vysokou mierou ohrozenia. Ďalšími úlohami vrtuľníkového letectva sú vzdušná preprava osôb, materiálu a výzbroje, odsun zranených, prieskum, pátranie a záchrana, ako aj podpora pri mimoriadnych udalostiach vojenského a nevojenského charakteru.

Príprava projektu, zverejnenie a aktualizácie štúdie uskutočniteľnosti neprebehli v súlade legislatívnymi požiadavkami.⁷ Podľa MO SR je dôvodom krátka platnosť ponuky USA. Ministerstvo obrany malo vypracovať a zverejniť štúdiu uskutočniteľnosti najneskôr 30 kalendárnych dní pred začiatkom prípravy investície, následne ju aktualizovať pred vyhlásením verejného obstarávania a pred podpisom zmluvy na základe novo získaných údajov. Aktuálna ponuka USA bola ministerstvu obrany doručená 1. mája 2021 s termínom podpisu kontraktu do 8. júna 2021. Ministerstvo obrany predložilo štúdiu uskutočniteľnosti na hodnotenie ministerstvu financií 12. mája s očakávaným termínom schvaľovania vládou 2. júna. Požiadavku na tento projekt pritom predložil náčelník Generálneho štábu OS SR už v septembri 2020 a ponuka USA reaguje na dopyty ministerstva obrany z apríla 2019 a marca 2021.

² Tiež známe ako Government-to-Government, GtoG, G2G.

³ Pojem všeobecná podpora používame ako súhrnný termín pre úlohy medzinárodného krízového manažmentu, prepravy a podpory. Pozri materiál MO SR, Tabuľka 3, strana 15. https://www.mosr.sk/data/files/4378_tudia-uskutocnitelnosti-uh-60m-pre-sso-fondy-usg.pdf

⁴ Koncepcia rozvoja spôsobilostí VzS OS SR (velenia, riadenia a prieskumu; taktického letectva; dopravného letectva; vrtuľníkového letectva; protivzdušnej obrany). Schválená náčelníkom Generálneho štábu OS SR 14. marca 2018.

⁵ 7 ks. Mi-17M a 5 ks. Mi-17LPZS – letecká pátracia a záchranná služba

⁶ Vo výbave pre sily pre špeciálne operácie. SOF = special operations forces (sily pre špeciálne operácie)

⁷ § 19a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Analýza alternatív

Ďalšími alternatívami vrtuľníkov vo výzbroji pre špeciálne sily mohli byť ťažké helikoptéry CH-47 a CH 53. MO SR ich odmietlo ako finančne nedostupné, štúdia uskutočniteľnosti toto porovnanie neobsahuje. Cieľom by malo byť vybrať alternatívu, ktorá najviac zvýši spôsobilosti OS SR. Podľa predloženého materiálu a ďalších dokumentov je poskytnutie grantu 50 mil. USD podmienené nákupom vrtuľníkov, zosúladením modernizačných výdavkov MO SR so štandardmi NATO na interoperabilitu a vyradením starej sovietskej výzbroje. Štúdia neporovnáva ani možnosť nákupu ľahkých viacúčelových vrtuľníkov, ktorú v minulosti prezentovalo ministerstvo obrany ako jednu z hlavných alternatív k navrhovanému projektu. Podľa poskytnutých dokumentov požiadavku MO SR na ne nebolo možné vypracovať v súlade s pravidlami FMS.

Materiál ministerstva obrany sa obmedzuje len na rozdielne spôsoby financovania. Porovnáva nákup vrtuľníkov UH-60M SOF prostredníctvom programu Foreign Military Sales a prostredníctvom agentúry NATO NSPA i v ňom však porovnáva len výšku administratívnych poplatkov a nie jednotkové ceny, alebo celkovú výšku nákladov nákupu. Podľa štandardov tvorby štúdií uskutočniteľnosti je potrebné sformulovať a opísať čo najširšie spektrum relevantných možných riešení stanovených cieľov a ich vplyvov.⁸

Ekonomické hodnotenie

Vykonanie plnohodnotného ekonomického hodnotenia nebolo možné kvôli nedostatkom v štúdiu uskutočniteľnosti. Pre zlepšenie možností ekonomického hodnotenia by budúce štúdie uskutočniteľnosti mali obsahovať široký výber, opis a vyhodnotenie alternatívnych riešení a finančnú analýzu a ekonomickú analýzu, ktoré porovnávajú viaceré alternatívy. Štúdia by tiež mala obsahovať hodnotenie rizík súvisiacich s investíciou.⁹

Štúdia uskutočniteľnosti by mala obsahovať aj opis a ekonomické porovnanie navrhovanej varianty s vylúčenými možnosťami. Materiál a ďalšie dokumenty MO SR vylučujú nákup iného typu vrtuľníkov ako UH-60M aj na základe argumentu o zvýšených nákladoch na logistiku, výcvik a personálne zabezpečenie. Porovnanie týchto nákladov, aspoň za použitia odhadov, v štúdiu uskutočniteľnosti chýba.

Program Foreign Military Sales (FMS) zaručuje rovnaké ceny, ako vláde USA, po aplikácii množstevných a iných zliav. Je preto predpoklad, že ponúkané jednotkové ceny sú primerané aktuálnym trhovým podmienkam. Porovnanie jednotkových cien je možné vykonať čiastočne, najmä porovnaním s nákupmi iných štátov prostredníctvom programu FMS, ktoré schválil Kongres USA. Toto porovnanie však ukáže najmä rozdiely v cenách spôsobené časom.

Celkové náklady projektu počas 20 rokov dosiahnu minimálne 161 mil. eur s DPH, z toho náklady na životný cyklus a prevádzku budú vo výške 58,8 mil. eur s DPH pri nálete 250 letových hodín ročne na stroj. Odhad je založený na skúsenostiach OS SR s prevádzkou tohto typu vrtuľníkov, preto je možné ho pokladať za dostatočne podložený. Výpočty obsahujú náklady na prevádzku, predpísanú údržbu, muníciu, poistenie, výcvik personálu a ďalšie položky.

Z obstarávacej sumy 102,6 mil. eur s DPH a clom grant USA pokryje približne 41,67 mil. eur a Slovenská republika 60,97 mil. eur. Kľúčovým prvkom projektu je využitie nevratného grantu vlády USA vo výške 50 mil. USD.¹⁰ Rizikom, ktoré môže byť pozitívne aj negatívne, je vývoj menového kurzu medzi eurom a americkým dolárom, čo bude vplývať na splátky za nákup, ceny náhradných dielov, spotrebného materiálu a poskytovaných služieb.

⁸ Nariadenie vlády č. 174/2019 prijatého podľa odseku 8 § 19a zákona č. 523/2004 Z. z. a Rámec na hodnotenie verejných investičných projektov v SR schválený uznesením vlády č. 300/2017.

⁹ Nariadenie vlády č. 174/2019 prijatého podľa odseku 8 § 19a zákona č. 523/2004 Z. z. a Rámec na hodnotenie verejných investičných projektov v SR schválený uznesením vlády č. 300/2017.

¹⁰ Približne 41,67 mil. EUR, použitý konverzný kurz: 1,20 USD = 1 EUR.

Tabuľka 1: Obstarávacie náklady vrtuľníkov UH-60M SOF (mil. EUR)

Náklady na projekt (bez DPH)	92,8
z grantu USA	41,7
zo štátneho rozpočtu – splátky	51,2
zo štátneho rozpočtu – clo a DPH	9,8
Celkom zo štátneho rozpočtu (s DPH a clo)	60,9
Celkové náklady za projekt (s DPH a clo)	102,6

*Pozn.: Náklady budú ovplyvnené pohybom kurzu medzi EUR a USD.
Použitý konverzný kurz: 1,20 USD = 1 EUR*

*Zdroj: MO SR 2021.
Spracovanie ÚHP*

Tabuľka 2: Náklady na životný cyklus vrtuľníkov UH-60M SOF pri nálete 250 letových hodín ročne na vrtuľník (EUR s DPH, bez diskontácie)

Náklady na životný cyklus vrtuľníkov UH-60M pri predpokladanom nálete 250 letových hodín na rok a vrtuľník																						
ceny v € s DPH (bez inflácie 3%)																						
Vrtuľník č. 1	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	spolu
Roky prevádzky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Nálet (LH)	250	500	750	1000	1250	1500	1750	2000	2250	2500	2750	3000	3250	3500	3750	4000	4250	4500	4750	5000	5250	
Náklady na LH	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	18 375 000
Náklady na predpísanú údržbu	1 500	1 500	21 492	1 500	1 711	66 366	78 026	1 500	24 892	2 132	1 500	217 866	2 132	78 026	21 703	66 026	380 500	78 266	44 000	2 395	115 018	1 208 051
Modernizácie																						0
Munícia			10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000	100 000
Náklady spolu	876 500	876 500	906 492	876 500	886 711	941 366	963 026	876 500	909 892	877 132	886 500	1 092 866	887 132	953 026	906 703	941 026	1 265 500	953 266	929 000	877 395	1 000 018	
Vrtuľník ev.č 2	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	spolu
Roky prevádzky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Nálet (LH)	250	500	750	1000	1250	1500	1750	2000	2250	2500	2750	3000	3250	3500	3750	4000	4250	4500	4750	5000	5250	
Náklady na LH	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	875 000	18 375 000
Náklady na predpísanú údržbu	1 500	1 500	21 492	1 500	1 711	66 366	78 026	1 500	24 892	2 132	1 500	217 866	2 132	78 026	21 703	66 026	380 500	78 266	44 000	2 395	115 018	1 208 051
Modernizácie																						0
Munícia			20 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000	110 000
Náklady spolu	876 500	876 500	916 492	876 500	886 711	941 366	963 026	876 500	909 892	877 132	886 500	1 092 866	887 132	953 026	906 703	941 026	1 265 500	953 266	929 000	877 395	1 000 018	
Náhradné diely FRIES, RH, IAFTS, SD, výzbroj,			25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	475 000
Prevádzka GSE			20 000		20 000		20 000		20 000		20 000		20 000		20 000		20 000		20 000		20 000	200 000
Kalibrácie KMT	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	210 000
Výcvik lietajúceho personálu				400 000	520 000	547 000	400 000	520 000	547 000	400 000	520 000	547 000	400 000	520 000	547 000	400 000	520 000	547 000	400 000	520 000	547 000	8 255 000
Výcvik technického personálu			96 000	36 000	36 000	96 000		96 000		96 000		96 000		96 000		96 000		96 000		96 000		744 000
Špeciálne vybavenie (prilby, NVG, vesty, ANANVS-6,...)			200 000	100 000	100 000	100 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	1 250 000
Zásoby náhradných dielov a spotrebného materiálu			200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	3 800 000
Upgrady SW, dokumentácia, mapy, Jeppessen,					10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000		10 000	90 000
Náklady na prepravu v rámci záručných opráv a služby Repair and Return		300 000	1 500 000	300 000	300 000	300 000	300 000															3 000 000
Poistenie LT	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	525 000
Poškodenia/ nepredpokladané náklady				50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	900 000
spolu ostatné náklady	35 000	335 000	2 076 000	746 000	1 176 000	1 326 000	1 237 000	760 000	1 006 000	907 000	790 000	976 000	937 000	760 000	1 006 000	907 000	790 000	976 000	937 000	760 000	1 006 000	
Celkové ročné náklady	1 788 000	2 088 000	3 898 984	2 499 000	2 949 422	3 208 732	3 163 052	2 513 000	2 825 784	2 661 264	2 563 000	3 161 732	2 711 264	2 666 052	2 819 406	2 789 052	3 321 000	2 882 532	2 795 000	2 514 790	3 006 036	58 825 102

Zdroj: MO SR 2021